

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Maa- ja metsätalousministeriö

Turtola 20.2.2023

kirjaamo.mmm@gov.fi

orian.bondestam@mmm.fi

tapio.hakaste@mmm.fi

Tornionjoen kalastussäännön muutosehdotukset vuodelle 2023

Lausuntopyyntönnä 22.6.2022 VN/2032/2023-MMM-1

LUKE ja **SLU** esittivät selvityksessään 22.2.2021, että Tornionjoen vaellussiian koko elinkaari sekä joessa, että meressä otettaisiin kalastuksen sääntelyssä huomioon. Näin ei tehty, paikallisia kalastajia ei kuultu. Asetitte siialle 1,5 vuorokauden viikkorauhoituksen lippokalastukseen ja vähensitte lippousaikaa 21,4 % vuodelle 2022. Rauhoititte vain jokikalastusta, kun ongelma on merialueilla.

Tornionjoen siika koostuu kahdesta eri kutukannasta. Isommaksi kasvava kanta vaelttaa Saaristomerelle asti, ja joutuu runsaan kalastuspaineen kohteeksi merel-
lä. Kun tämän kannan osuus Tornionjoen siikasaaliista on vähentynyt, jokisaaliin keskipaino on voimakkaasti laskenut. Esitämme tähän aiheellista muutosta.

Ilmoititte päättäneenne korottaa siian merikalastuksen verkkojen yleistä solmuvä-
liä kahdella millimetrillä 43 mm:stä 45 mm:iin v. 2024 alkaen. Kahden millimetrin
muutos ei paranna vaellussiian tilaa. **Näennäistoimenpiteiden** (2 mm:n koro-
tus on vain **4,7 %**) sijaan Jokiseura esittää että korotatte solmuvälin **50 mm:iin**
(vain **16,3 %**) jo ensi kesäksi, kuten esitimme 31.3.2022.

Sääntelytoimet eivät ole tasapuolisia eivätkä vaikuttavia.

Ruotsin puolella ei ole tehty mitään rajoituksia siian merikalastukseen. Tornio-Muoniojokiseura vetoaa, että siian merikalastukseen asetetaan sekä Ruotsissa että Suomessa **siikakantojen suojelun kannalta merkittävät rajoitukset**. Siika ja meritaimen tarvitsevat suojelua koko elinkaarensa osalta. Rajoitusten asettamisessa on huomioitava myös meritaimenen suojelutarpeet. Meritaimenen suojelu liittyy keskeisesti siian verkkokalastukseen merellä. Meritaimen on ollut jo kymmenen vuotta rauhoitettuna Tornionjoessa. Nyt on korkea aika sellaisten yhteisien rajoitusten tekemiseen merialueen verkkokalastuksessa, jotka vaikuttavat sekä Tornionjoen vaellussiian että taimenkantojen elpymiseen.

Varhainen kalastus vaarantaa Tornionjoen lohien suuret emokalot.

Tornionjoen lohikanta oli hyvässä kasvun tilassa ja jokeen nousseiden lohien määrä sadantuhannen tasolla. Tutkijoiden arviot 150.000 lohien kahta puolta olevista nousumääristä eivät toteutuneet. Kattilakosken luotaustuloksissa viiden viimeisen vuoden keskiarvo on pienempi kuin viiden edellisen vuoden keskiarvo. Vuonna 2017 rannikkokalastus kohdistettiin luonnonlohien parhaaseen kutukantaan ja suuriin marjaslohiin. Luobio-tutkimuksen 63/2022 mukaan vuosien 2012–2016 aikana saalislohen keski-paino jokikalastuksessa oli 7,62 kg. Vuosien 2017–2021 keskipaino oli 6,86 kg. Pudotusta oli 11 %. Paikallisten kalastajien kekkisäällis tipahti 5 kg eli 22 %. Muutamat isomukset kesällä 2022 eivät muuta kokonaiskuvaa siitä, että erityisesti isot kalat ovat puuttuneet. Pääaltaan kalastuskielto, kaikkien aikojen laajin lohienkalastusrajoitus Itämerellä, olisi pitänyt tuoda huomattavasti enemmän lohia mereltä kotijokiinsa. Näin ei tapahtunut. Tornionjoen lohien vaarantuneesta tilasta kertovat laihtuneet lohet ja yhden merivuoden lohien lähes täydellinen kato v.2022.

MMMn tarkoituksena on nyt kieltää heittopainon, tapsisiiman ja vieheen avulla tapahtuvan spinnflugakalastuksen (punttikalastus) 10. kesäkuuta alkaen vain rajoitetulla alueella joen alajuoksulla. Eivätkö rajoittamisen perusteet ole samat koko jokialueella?! Tornionjoen punttikalastus kohdistuu tutkitusti alkukesästä latvavesille vaeltavaan suurten emokalojen osakantaan tapahtuen tulvan vahvistamassa virrassa paikoissa, joissa ensimmäisenä jokeen vaeltavat suuret emokalot pakkautuvat (ruuhkautuvat) odottamaan virran heikentymistä ja veden pinnan laskemista lähes nousuesteeseen verrattavassa tilanteessa.

LUKEn ja **SLU**n yhteisessä hankkeessa seurattiin Tornionjoen lohien vaelluskäytäytymistä radiotelemetriatekniikalla vuosina 2018-2019. Lohia merkittiin radiolähettimellä joen edustan merialueella kesä-heinäkuun aikana ja joella touko-kesäkuun vaihteessa sekä elo-syyskuussa. Joella keväisin merkityt lohet liikkuivat merkinnän jälkeen poikkeuksetta alavirtaan, niin että yksikään keväällä merkitty lohi ei ollut elossa joella enää syksyn kutuaikana. Atso Romakkaniemen mukaan:

"Nykytilanteessa lohet ovat sekä Perämaellä että joessa herkkiä pyydyksessä käynnin aiheuttamalle stressille, jonka seurauksena useimmat niistä eivät vaella kutualueilleen, vaan jäävät/palaavat merelle tai pysyttelevät joen alajuoksun suvannoissa tai kuolevat. Näin tapahtuu erityisesti alkukesällä pyydyksissä käyneille

lohille." [...] "Toinen alkukauden kalastus, jossa lohia käy huomattavia määriä pyydyksessä, on Tornionjoen alajuoksun voimakkaissa koskissa harjoitettu spin-flugakalastus (niin sanottu punttikalastus). Tässä pyynnissä lohi otetaan saaliiksi, jos se vaan saadaan ylös, mutta kalastusolosuhteiden vuoksi irti päässeiden lohien osuus on suuri. Nämä koukussa aikansa kiinni olleet, mutta irti päässeet lohet käyvät läpi stressin ja osa niistä myös vahingoittuu fyysisesti." (Tornionjoen lohien stressaaminen ei ole nyt hyväksi millään kalastusmuodolla LK 26.8.2020)

Selvää on, että alkukesästä nousevien suurten emokalojen pyyntiä on tavalla tai toisella jarrutettava. Jokiseura ei liity punttikalastuksesta käytyyn keskusteluun siitä, ottaako kala vieheeseen, vai ottaako viehe kalan; eikä arvioihin kalan kohtelusta eläimenä tai runsaaseen voimankäyttöön kalan vetämisessä rantaan, eikä ympäristön roskaantumiseen ja pilaantumiseen liittyviin kysymyksiin, koska ne eivät liity kalakannan runsauteen kalastussäännön 16 §:ssä tarkoitetulla tavalla, vaan kuuluu kyseisen kalastustavan eettiseen hyväksyttävyyteen. **Sen sijaan punttikalastukselle tyypillisestä kalojen karkuutuksesta aiheutuvaa, ja ruuhkautuneeseen emokalaparveen heitetyistä puntitetuista siimoista johtuvaa emokalojen vahingoittumisen vaikutuksessa lohennouluun on selvitettävää.**

Tornio-Muoniojokiseura esittää Tornionjoen lohienkalastuskauden lyhentämistä siten, että lohienkalastus siirretään alkamaan kiinteän touko-kesäkuun vaihteen sijasta koulujen päättymistä seuraavaan lauantaihin klo 12.00 päivämäärästä riippumatta. Lauantaisin keskipäivän aikaan alkava kalastus mahdollistaa tapahtumien syntymisen kuntiin koko jokivarren pituudella luoden uusia taloudellisia mahdollisuuksia, ja nostaa lohien ja sen kalastuksen arvoa.

Tornio-Muoniojokiseura ry

Kalervo Aska pj.